

BARSI HIRLAP.

Politikai hetilap. Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, egyes szám 20 fillér. Hirdetmények beiktatása jutányosan számítatik. A „Nyílt tér” sorának közlési díja 50 fillér.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos
Dr. TÖRÖK MÓR.

A lap szellemi részét illető kéziratok a szerkesztőség, hirdetések és pénzküldemények a kiadóhivatal címére küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.

A főispáni installáció Barsvármegyében.

(T. M.) Fényes ünnepe volt Barsvármegye közönségének folyó hó 4-én. Méltó betetőzése annak a fenkölt küzdelemnek, melylyel az ország alkotmányának helyreállításában a vármegye közönsége csüggedést nem ismerő kitartással vett részt.

Garamveszelei Kazy János, Barsvármegye főispánja eskütelét értjük alatta. Annak az eskünek a letételét, mely már nem a régi elkorhadt rendszer esküje volt többé, — hanem egy gyönyörű, ünnepélyes, tartalomdús, jelentőségteljes hitvallás.

Hogy a jogtiprás és az erőszak rémes éjszakája eltűnt és a jog s igazság hajnalcsillaga ragyog ismét Magyarországon, — ime vármegyénkben is új élet, új korszak kezdődik. — Feltámadtak a nemzeti alkotmány harcában „elvértett” vitézek, hogy a béke áldásos munkájában megedzett erővel, megacézósdott izmokkal legyenek a nemzeti állam nagy alkotásának tényezői. — Mert az al-

kotások ideje közeledik a nemzetre, midőn a haza függetlenségének és önállóságának hatalmas védbástyáit kell felépítenünk, melyeket a közelmúlt viharai majdnem halomra romboltak.

Ennek a magasztos eszmének adott kifejezést Barsvármegye főispánjának eskületétele. — Egyik kezében a „béke olajágával”, — másik kezében a „munka kalapácsával” — szent, nagy esküt tett le ő a vármegye közönségének színe előtt. — Mert megesküdött arra, hogy minden tehetségével, teljes igyekezetével fog és akar a független Magyar állam megteremtésében részt venni. Mint a vármegye közönségének lelkiismeretes munkavezetője, — előmunkása, — soha nem lankadó buzgalommal tartja kezében a kalapácsot, — hogy ne csak alapjait rakjuk le a nemzeti állam épületének, de hogy tornyot is emeljünk rá, e majdan diszes alkotás tetejére. — És esküvel ígérte, esküvel fogadta meg, hogy nem tántorítja el őt hazafias vállalkozásában soha senki, semmi, sőt inkább arra fog irá-

nyulni egyik főtörekvése, hogy még a gyöngébb lelkeket, az ingadozó jellemeket is az egy igaz ultra térítse, — melynek nyilegyenes iránya a honfui köteleességek rendületlenül való teljesítése.

Kitartást, erőt, bátorságot és sok szerencsét kívánunk garamveszelei Kazy János főispánnak ehhez a szép szerephez.

Arról biztosíthatjuk, hogy a vármegye közönsége mindenkor hűen és soha nem lankadó bizalommal lesz követője, amíg csak a haza szent ügyét okosan, céltudatosan és igazságosan akarja vele együtt szolgálni. Mert e vármegye közönsége a maga nagy egészében eddig sem ismert „kicsinyes érdekeket”, — de mindenkor egyesült erővel tudta és akarta a köz, — a haza ügyét védeni, fejleszteni, szolgálni.

Az ujbányai vérontás *)

Az ujbányai választásról igen ellentétes, sőt valótlan hírek kerültek a napilapok útján forgalomba. Még a „Pesti Napló”

*) Lapunk mindenkinek rendelkezésére áll, a ki a közügygel foglalkozik, — ez okból a jelen cikket minden változtatás nélkül közöljük. Szerk.

TÁRCZA.

Egy csomó fű.

Irta: Vértessy Gyula.

A komor nagy emeletes házak között, a cseppnyi kis zöld folton, a József-téren, sápadt arcú sovány karu kertészlegények vágják a gyöngye szálú, sárgás-zöld színű fűvet.

A legények ványadt izmu karján fel van gyűrve az ingujj, hogy szabadabban mozgathassák a sarlót. Sárga arcukról csak úgy csorog a verejték, mintha valami nagy munkát végeznének. Pedig az a sok hosszú keskeny levelű fűszál olyan könnyen dől, olyan megadással hajtja oda sovány termetét az éles sarló alá.

Nem úgy, mint az a hatalmas erős levelű fű, amelyiket pusztai ég napsugara, tiszta vízi harmat meg Zagyvaparti üde friss levegő táplál.

Az bezzeg nem adja meg magát olyan hamar. A kaszáslegények naptól barnavörösré szítt hatalmas karjain ugyancsak duzzadnak az erek, míg a hatalmas nagy réten, mely onnan a dombról úgy néz ki, mint valami bolyhos sötétzöld plüss-szőnyeg — szépen rendekbe fektetik a vastag levelű sarjufűvet.

A reggeli nap áttetsző sárgásfehér fáttyóval borítja be a párázatos levegőjét rétet — s az alakon csillogó harmatesőppek úgy látszanak, mintha ebbe a királyi fáttyóba belerakott gyémántdarabok lennének — ott odébb pedig a hullámos sorokban

kaszáló emberek, amint egyenletes rithmikus mozgással egész felső testükkel jobbra előre hajolnak, azután a vágás után megint visszahúzódnak — ez az egész, jóformán nesztelen, folyton egyformán ismétlődő mozgása az embereknek úgy tűnik fel, mintha ott valami mesebeli árnyalakok mozognának, homályos csöndes alakok, csak lassanként lesz vakító fehérré egy-egy embervonal, amint a mindég feljebb-feljebb hágó nap sugárkévéje végigdől a fehér gunyájú kaszásokon.

Azután a fáttyol szétfoszlik, s az égbolt kék kupja, mintha kiszélesedve borulna a réten mozgó emberek világos, éles körvonalaira.

A levegő, az a tiszta, meleg és mégis friss levegő csak úgy szűrődik be a gyaloglásban kifáradt ember kitágult pórusain át, s a felséges nyári kép nyugodt, csöndes staffage-ainak harmonikus hatása alatt olyan nyugodtnak, boldognak érzi az ember magát.

A frissen vágott, satnya, csenevész fű, azokhoz a hatalmas sarjűrendekhez hasonlatos illatot áraszt — s az a beesett szemű, széles csontos vállú ember, aki ott ül a tér egyik padján — az illattal együtt a lelkébe érzi szállani a rég elmúlt falusi nyarak üde, friss hangulatát.

A sok éjjeli munkától kivörösödött, duzzadt pillájú, álmos szeme egyszerre csak felragyog, mikor lassan, csöndesen, mintha csak ködfátyolképeket látna, elvonulnak a szeme előtt a falusi nyári napok emlékei.

Jelentéktelen dolog az egész. Hiszen ott a falun, ott se történt vele semmi olyan

nevezetes, semmi olyan kedves dolog, amit talán valami nagyon sajnálhatna, — nem édes emlékek, nem boldog napok beszélnek hozzá ebből a hangulatból — dehogyan, csak az elmúlt ifjúság, az elveszített remények, s az egészség emléke.

Ott is, akkor is csak olyan szegény legény volt, mint most. Csakhogy tele reménységgel, egészséggel!

Azóta? Oh azóta mindakettőt elveszítette. Igaz, hogy nem egyszerre, a sors elég kíméletes volt hozzá, csak úgy lassanként, mint a hogy a megsebzett madár hullatja a szárnyait.

A levágott fű illatával összevegyül a föld szaga is — s ez a kettős kedves falusi illat, mintha csak valami láthatatlan seprű lenne, benyomul agyába s kikergeti onnan az elszomorító, homályos gondolatokat.

— Pompás nap! — kiált fel vidáman. Könnyűnek, gyerekesnek, vidámnak érzi magát! Énekelni, táncolni szeretne. Azután felugrik a padról, s nem tud ellentállani annak a vágyának, hogy oda ne üljön a fűbe s a fejét rá ne hajtja a kis csomó levágott fűre, hogy közelről szivhassa be az illatát, hogy végignyújtózkodhasson a zöld szőnyegen, úgy mint hajdanán, otthon...

Ugy is tenne, ha a kertészlegény harsány hangon rá nem kiáltana, hogy ha rézség, hát maradjon otthon, de ne rontsa a kertet, mert rendőrt hívat.

A legénynek igaza van. Csakugyan maga is úgy érzi, hogy rézség! Hogy is gondolhatott olyat! Hiszen most itt van a

május hó 4-én megjelent közleménye adja elő legtárgyilagósbabban a történeteket. Ellenben a többi lapok értesítései vagy téves információk eredményei, vagy pedig mint a „Pesti Hírlap” május 5-iki számában Dr. Wildfeuer Károly tollából származó hírlapi tudósítás határozottan tendenciósus valótlanságokat tartalmaz. Indokolt tehát a közvélemény tájékoztatása végett az esetet tárgyilagósan foglalkozni.

A történetek előzménye az, hogy Dr. Wildfeuer Károly oktrojált jelölését a kerület nagyrésztében ellenszenvesen fogadták. Meg akarták mutatni azt, hogy az újbányai kerület nem feltétlenül néppárti s azért utját akarták állni esetleges egyhangu választásnak. Az ügynek előbb Levatic Gusztáv lévai ügyvédet nyerték meg, aki azonban — jóllehet igen rokonszenvesen és általában véve nagy lelkesedéssel fogadták, — a választás napja előtti hétfői napon a legnagyobb sajnálkozással visszalépett, miután meggyőződött arról, hogy az újbányai kerület a függetlenségi eszmék megértésére még nem érett meg.

Hétfőn délelőtt a kerület ennek folytán ellenjelölt nélkül állott és sokaknak bossúságára ugy alakult a helyzet, hogy már-már egyhangu választás előtt álltunk. Azonban az esti órák azt a meglepő hírt hozták, hogy Kachelmann Károly demokrata programmal veszi fel a hivatalos jelölttel szemben a harcot. Miután ezen hír távirati megerősítést is nyert, a Kachelmann-pártiak még aznap éjjel az egész kerületben akcióba léptek, a Levatic-féle különvonatot maguk részére lefoglalták és Kachelmann Károly már kedden a délutáni vonattal Újbányára érkezett. A mozgalom további irányítása azután innen történt. Hogy milyen eredménnyel, igazolja azon kétségtelen tény, hogy a választás napján, tehát alig 24 órai munka után 8—900 választó sorakozott a demokrata-zászló alá. Fényes bizonyítéka annak, hogy a néppártiak a kerületben ninesen olyan erős talaja, mint ahogy azt ezen párt részéről hangoztatni szeretik. És ezen nem kicsinyelhető eredmény minden előzetes faluzás, korteskedés, vagy másnemű szokásos eszközök igénybevétele nélkül állott elő. Tisztán a Kachelmann névhez fűződő tradícióknak lehet tulajdonítani elsősorban. De nem kisebb szerepe volt ebben annak a nagymérvű népszerű-

lenségnek, amelylyel Wildfeuer Károly jelölése sok helyen találkozott.

A választás a rendes időben indult meg. Vettel István ezimzetes kanonok fél 9-kor kihirdette, hogy két jelölt áll egymással szemben és 9 órakor pontosan megkezdte a szavazást. Sorshuzás utján az első szavazatszedő küldöttség előtt a Kachelmann-pártiak, a második küldöttségnel pedig a Wildfeuer-isták kezdték meg a szavazást.

A két párt már előzőleg történt megállapodások szerint helyezkedett el és oly távol állott egymástól, hogy jóformán nem is látta egymást. Így a két párt közt minden összeütközés eleve ki volt zárva. A néppárt ugyanis a város felső részén a város háza mögötti piac téren helyezkedett el. A Kachelmann-párt a Szent-háromság tér alatt foglalt helyet. A két párt közti távolság ily módon legalább 300 lépést tett ki. A választási elnök a pártokat ép azért helyezte el ily módon, hogy a még le nem hengerelt nagymennyiségű kavicsal egymást ne inzulálhassák.

A választás délután 4 óráig a legnagyobb rendben folyt. Egyes kisebb összetűzések és szóváltások történtek ugyan; de ebből semmiféle komolyabb baj nem lett. Nagy visszatetszést keltett Wildfeuer Károlynak magatartása, aki jóformán állandóan a szavazó helyiségek körül tartózkodott, míg ellenben Kachelmann Károly az egész választási aktus alatt távol tartotta magát. Feltűnő volt az egyházi férfiak nagy száma is, akik csoportosan álltak a neutrális téren. Ezen körülmények persze különféle megjegyzésekre szolgáltatnak okot.

Délután 4 órakor jelentették a választási elnöknek, hogy a néppárti táborban több lövés történt. Hogy többen elestek, számosan pedig súlyosan megsebesültek. Azok, akik az I. szavazatszedő küldöttségben részt vettek, még a lövések zaját se hallották, annál inkább lepte meg valamennyiüket ezen váratlan híradás. A választási elnök rohanva ment a helyszínére, hogy a további dispoziciókat megtegye. A szavazás azonban mindkét bizottságban folyt tovább.

A hír persze a Kachelmann-táborban is nagy megdöbbenést és konsternációt keltett. Az izgatottság még nagyobb hullámokat vert akkor, midőn egy gyalogos százados rohan a Kachelmann-

párt felé és harsány hangon vezényli; Habt Acht! Kert Euch! Alle aufmarschiren! Laufschrift! Ezen rendelkezés folytán a Kachelmann-párt előtti katonai kordont bevonták és ezen párt magára hagyatva minden fegyveres oltalom nélkül állott. A rend azonban egy pillanatra sem bomlott fel, mert a Kachelmann pártjából sokan, különösen az uri elem köréből előugrottak a felvont kordon helyébe és zászlórudakból ideiglenes kordont formálva intették embereiket esendré és nyugalomra. És dicséretére legyen mondva a Kachelmann-tábornak, nemesak ezen kritikuss pillanatban, hanem az egész választási eljárás alatt a legpéldásabb rendet tanusította. Ezen kifogástalan rend csak akkor bomlott meg néhány pillanatra, midőn a fegyveres haderő egy szakasza rohamlépésben iramodott a Kachelmann-párt felé, hogy a bevont kordont helyreállítsa. Ezt sokan a fegyveres erő támadásának gondolván, a táborból lefele menekültek, de a nyert felvilágosítások után csakhamar visszatértek korábbi helyükre.

Ami ezen izgató jelenetek közben a néppárt táborában történt, azt feltétlenül megbízható szemtanúk a következőleg adják elő:

Bizonyos Nyemeecz nevű erdővéd, akinek igazolványa volt, miután már le-szavazott, átment a Kaszinó és a városháza közötti katonai kordonon, hogy a városban levő nővérét meglátogathassa. Miután a néppárt tele volt izgató kortesekkel, az erdővédet azonnal megtámadták, ütni-verní kezdték. A jelenlevő esendőrök azonban az erdővédet a további bántalmazástól megszabadították, mire az elmenekült. Az eset folytán felizgatott tömeget pedig, miután az előzetes felszólításnak nem engedett, erősebb eszközök alkalmazásával hátraszoritani kezdték. A tömeg azonban még akkor is ellenállván, a vezénylő esendőrfőhadnagy kardot rántott és irgalmatlanul kaszabolta a szembehelyezkedett tömeget s azt saját maga kergette vissza a városháza mögötti piac térére. Erre a esendőrök, a kik a főhadnagyot nyomon kísérték, feljutottak Staud Gábor házáig és ott öten egy sorban foglaltak állást. A tömeg, mely az itasság és izgatottság legmagasabb fokán állott, valóságos közáporral támadta meg a esendőröket. A katonai helyszíni szemle igazolja, hogy a Staud-féle házon legalább 30 súlyos kőnek ütési

nagy város kellő közepén, ahol nem teheti azt, amit otthon tett a zagyvaparti réteken.

Egyszerre csak lelkében a vigságot megint szomorú bus érzés váltja föl.

Miért jött ő el onnan? Onnan, ahol ha nem is volt semmije sem, de volt napja, levegője, szabadsága.

Oh csak még egyszer visszakerülhetne! Itt megfagy a lelke ezek között a kopár, hideg falak között. Az a tenyérnyi égbolt, amit a nagy házak fölött lát, nem elég neki, ezek a kis kassirozott kertek még csak jobban megfájdítják a szívét. Eszébe jut neki az igazi szép természet, odakint a falun.

Ha most kirohanhatna a vasúthoz, megválthatná a jegyet haza, haza kis szülőfalujába! Délelőtt lenne, kifuthatna a rétekre, késő estig be se jönne, csatangolna réten, erdőn, a Zagyvában megfürödnék, azután gyermekmódra bemászna valamelyik gyümölcsösbe, teleszedné a kalapját hamvas gyümölcsessel, majd a bársonyos gyeppen versenyt futna a Mátráról lelendező szellővel, piczi fürjfiókot végigkergetne a tarlón, nappal színes lepkékre, alkonyatkor zugva repülő orrszarvu meg szarvasbogarakra vadászna, este azután elfáradva hazakerülne a kis paraszt házba, ahol a jószágos arczu öreg parasztasszony fejcsóválva szidogatja:

— Jaj te csavargó! megint nem látalak egész nap!

Már nem mondaná. Nagyon csendes már az a jó öreg asszony! A kis ház sincs meg, semmi nincs meg.

Még talán jobb is így, mintha most is

élne az édes anyja s egyre várna haza az ő híres fiát, akiből Isten tudja, már mi lett. Nagy ur, minster, a királynak is ő oszt tanácsokat . . .

Hogy mehette haza kopottan, betegen, hogy mondhatná el, hogy semmi se lettem, ostoba vagyok, mert szegény vagyok, nem lehetek semmi, mert szegény vagyok. . . . Hogy vallaná be neki, hogy napidijas — este meg korrektor egy lapnál, — a felesége meg, aki most odahaza a harmadik emeleti nyomorult lakásban fürdeti a legkisebb gyermekét, közönséges szobaleány volt, akit csak azért vett el, mert így kevesebbe került a vele való együttélés.

Hogy mondhatná ezt is el? Mit szólna arra az a szegény öreg asszony, hogy a fia, a kihez grófkisasszonyok mennének el, szobalányt vett el. . . .

Hogy mondhatná mindazt el, hogy mindabból a mit a sors ígért neki, semmit sem váltott be, hogy az iskoláit is félben hagyta, mert élni kellett, mert kenyér kellett. . . .

Jobb az öreg néniinek ott a kis falusi temetőben álmodozni az ő kedves egyetlen fia nagyságáról, hírességéről. . . .

Nem, minek menne ő haza? Minek mutogatná magát azok előtt az emberek előtt, akik mind sokat vártak tőle. Nem akarja, hogy sajnálják. . . . Nincs neki már otthon semmi keresni valója. Ez az ő otthona. Itt legalább senki sem ismeri. Nem kell magát senki előtt se szégyelnie.

Az a másik, az a napsugaras, tiszta levegőjű édes otthon, az már mindörökre elveszett. Mindörökre.

Hogy a kertészlegény észre ne vegye, lopva lehajol a földre. Felvesz egy marok levágott fűvet s ajkához emeli; s míg szomorú fájo gondolattal, szinte a lelkébe szívja be ezt az ifjúságra, komor élete egynehány szép napjára emlékeztető illatot, az erős belélegzéstől, vagy a felindulástól, vagy csak attól, mert a tüdeje nem a legjobb állapotban volt, — az egyik keskeny levelű fűszálra rábugygyant a szájából egy véresöpp. . . .

Szinte megvigasztalódva nézte. Hát talán mégis nemsokára hazamehet!

Igen, haza, mert itt ebben a nagyvárosi szép rendes temetőben nem szeretne pihenni. Csak otthon, a kis, rendetlen, kidőlt, bedőlt fejfáju sirkertben. Ott a jó öregasszony mellett. Az édes anyja mellett. Milyen jó is lesz ott! A nap rá fog sütni a sirra, sűrű, buja növésű fű fogja benőni, kaczagó parasztyerekek fognak a ráboruló virágzó akácza alatt játszani, a kis templom harangját minden délben, minden este ott huzzák meg a szomszédságában.

És nem kell magát szégyelnie senki előtt se, amiért hogy semmi sem lett belőle. Milyen jó is lesz!

Hanem este, mikor odahaza, a fülledt levegőjű kellemetlen kis lakásban az asszonynak elmondja, hogy ugye-e ha meghal, megteszi neki azt, hogy haza szállítatja, hát az komisz feleselő eselédtempóval dobja oda neki:

— Hogyne, hiszen annyi marad utánad, hogy még az utaztatásodra is telik. . . .

nyoma látható. Erre a csendőrök egymásután többször tüzeltek. Összesen 21 lövés dördült el, melynek következménye egy haláleset és négy súlyos sebesülés volt. A könnyen sebesültek elmenekültek. Ezen felette kritikus pillanatban érkezett meg a választási elnök a helyszínére. Épen akkor a mikor a sorhad már töltött s löni készült. Csak a választási elnök közbelépésének köszönhetően, hogy a sortűz el nem dördült.

A választási elnök saját élete kockáztatásával, haláltmegvető bátorsággal rohant a felzúgott és részeg tömeg közé, hogy azt lecsendesítse. Majd Wildfeuer Károlyhoz fordult, hogy a tömeget csendre és nyugalomra intse. Wildfeuer eleget is tett az elnök kívánságának, de szavai az óriási zajban és izgalomban eredmény nélkül hangzottak el. A tömeg még bőszerűbb magatartást tanúsított. Erre a választási elnök felszólította Wildfeuer Károlyt, hogy azokat, a kik már leszavaztak, saját maga vezesse el az állomásra, hogy a kitűzött időben elutazhassanak. A részeg tömeg azonban hallani sem akart róla és meg sem mozdult helyéről. Sőt azok is, a kik a lövések folytán megrémülve elmenekültek, visszaszállingóztak a táborba. Rendet teremteni a legjobb akaratnál sem lehetett. Ekkor már fel hat felé járt az idő anélkül, hogy a rend és nyugalom helyreállt és a további szavazásra kilátás lett volna.

A választási elnök tanácskozott a katonai haderő parancsnokával, a csendőrfőhadnagygyal és a politikai hatóságok fejeivel, a városi polgármesterrel, kapitánnyal, hogy mitevő legyen. Feltette a kérdést, garantiát vállalnak-e azért, hogy a szavazás folytatása esetén a személy- és vagyonbiztonság veszélyeztetve nem lesz? Miután a választási elnököt valamenynyien meggyőzték arról, hogy a részeg és megvadult tömeggel boldogulni nem lehet és esetleges újabb támadások esetén a következményekért jót nem állanak, sőt a katonai haderő újabb inzultálása esetén kénytelen lesz a katonai parancsnok sortűzsortüzre adni, a választási elnök számolva ezen körülményekkel és megfontolás tárgyává téve azt, hogy a fenyegető veszély a közelgő éjszakával még hatványozottabb arányokban állhat elő, a szavazást hosszas vonakodás után beszüntette.

Ez a száraz tényállás, a melyet csak rosszakarattal lehet ferdíteni. Nem fedi tehát a való tényállást, hogy fanatizálva senki sem volt. Nem való az sem, hogy a melék utczák torkolatait a választási elnök katonai védelem nélkül hagyta. E tekintetbe az összes diszpozíciók a két párt bizalmi férfainak közös megállapodásával tettek. Az sem igaz, hogy a néppártiak az ellenpárt részéről toladók által voltak háborgatva. Valótlan az is, hogy Wildfeuer Károly felszólalására a nép lecsendesült. Teljesen alaptalan az az állítás, hogy az őrnagy 5 óra 25 perczkor azt jelentette a választási elnöknek, hogy a rend és nyugalom helyreállt s a szavazás folytatható. Légből kapott koholmány, hogy a Kachelmann pártiak a szavazás beszüntetése után lakomára gyűltek össze. De valamenynyik között az elnök kereste az ürügyet arra, hogy a választást meghiúsítsa. A küldöttségek tagjai és minden elfogulatlan és pártatlanul gondolkozó ember, a ki az elnök magatartását látta és működésének szemtanuja volt, igazolhatja, hogy a választási elnök a legtárgyilagosabb részlehetőségűséggel járt el és hogy az ellene felhozott vádak rosszakaratu alaptalan insinúciók, a miket a remélhető vizsgálat meg fog cáfolni.

A néppárt táborában már reggel óta nem volt semmiféle rend. Az ellátás 1500 választóra volt számítva. Bejött azonban 2000-en felül jóval nagyobb tömeg, mert a szavazók legnagyobb része magával hozta egész háznépét is. Így azután a reggelire szánt porciók nemesak, hogy mind elfogytak, hanem a déli ellátásra szánt adagok legnagyobb része is már reggel fel lett használva. Ebből a déli ellátás kiosztása alkalmával természetesen a legnagyobb

zavarok keletkeztek. A választók maguk szolgálták ki magukat, az élelmiszereket válósággal megrohanták és a kiszámított porciók helyett kupa számmra hordták szét maguk között a bort. Ennek folytán Dr. Wildfeuer Károly maga tett panaszt és kért aszisztenciát az ellátás kiosztásához. A 24 hektoliter borkészlet ily módon gyorsan elfogyott. Sőt kevesnek is bizonyult, mert a választók legnagyobb része a szomszédos Orgonás és Spitz-féle koreszmákban dőzsölt vigan tovább. A totális elázásra tehát megvolt az elegendő ital.

Délután már dülöngélve jöttek a szavazók az urnához. Akár csak a régi szabadelvű érásban. S az ellenpárt részéről ezt tiszta választásnak tartják. Moesár, Lenge és Sekély községekből a vonatra szállás alkalmával a néppárt kortesei 10 szavazatot vittek el. Hanem azért, ha egy Kachelmann-párti dohányvásárlás czéljából igazolványtval át mert menni a néppárt kordonán, azt megrohanták és mint egy városi rendőrrel és Strba Géza dóczyfűrészei lakossal történt, csaknem agyonverték. Biztos adatok vannak arról, hogy a városi kapitányt és egyes újbányai választókat felgyújtással fenyegették. Sőt még a szavazatszedő küldöttség tagjait is terrorizálták, ha a választás a néppárt jelöltjére nézve kedvezőtlen eredménnyel zárul. Így jöhetett szóba az a kőszai hír, hogy a bizottságok tagjai lemondani készültek mandátumaikról.

Hiába tagadják, hogy a néppárt nem terrorizált. A megindítandó vizsgálat lesz hivatva kideríteni mindazon eszközöket és módokat, a melyekkel a terrorizálás történt. Községről-községre kellene menni, hogy a lelketlen igazgatók felderíthetők legyenek. Mindezen eszközök használására, különösen pedig a terrorizálásra a Kachelmann-pártiaknak az idő rövidségénél fogva sem volt módjuk. Az egész Kachelmann-féle akció 24 órát sem vett igénybe és mégis 800 szavazót tudott esatásorban állítani.

Megjegyezzük, hogy a katonai vizsgálat a jogos fegyverhasználatot igazolva találta. Sőt az eldördült 21 lövéshez képest az eredményt még felette kedvezőnek látta. A megejtett vizsgálat megállapította azt is, hogy az elesett Janov Lajos dobás közben hóna alatt kapta a lövést. Sőt még holtan is követ szorított markában.

A hit zászlaja alatt elvérzett Janov Lajos vértanú pénteken nagy részvételtemettél el. A tömeg a hullát a temetőben kívánta beszenteltetni, de Valkovics István vizsgálóbíró a csendőrség útján ezt megakadályozta. A temetés alatt egyébként rendzavarás nem történt. Másnap az elhunyt lelki üdvéért gyászmise volt Újbányán.

Dr. Rischaneck Béla.

Nyílt levél.

Tekintetes szerkesztő ur!

Becses lapja 18. számában a fölött, hogy Karácsonyi Sándor képviselőnkkel szemben Verebélyen ellenjelöltet léptettek fel — sajnálatának adott kifejezést. Miután ilyen alakban ez a sajnálatos a verebélyi járás összes választóit érinti; mulasztást követnének el, ha erről az ellenjelölt mistikus fellépéséről, a különben ugyis átlátszó leplet le nem rántanám.

Hogy a verebélyi járás azon 21 községe, mely az aranyosmaróti választókerülethez tartozik, Karácsonyi Sándor jelölését magáévá tette; fényesen bebizonyította azzal, hogy minden utánjárás nélkül, önként, sőt azt mondhatnám, hogy ép Brányik felléptetése feletti felháborodásában 866 szavazóval fölönült a választáshoz. Ez bebizonyított dolog.

Ebből tisztán kivethető, hogy Brányikot nem a verebélyi járás választóinak zöme léptette fel, hanem valaki más. Ez a valami egy pár embernek éretlensége és szereplési viszketege. Ezen egy pár egyénileg felette szerény értékű, politikailag pedig súlytalan választó meggondolatlan és pusztán szereplési vágyukra visszavezethető

eljárásától a verebélyi járás intelligenciája és a választók mondhatnám összesége; — mert hiszen még csak ajánló sem akadt, megvetéssel fordult el, mert nem látott benne politikai komolyságot és érettséget.

E szerint a Tekintetes szerkesztő ur előjelzett sajnálatos nem vonatkozhatik a verebélyi járás intelligenciájára és választóinak zömére, hanem legfőlegb vonatkozik az csak arra az egy-két igazán sajnálatra méltó emberre, köztük első sorban a Barsmegyei Népbank verebélyi fiókja két tisztviselőjére, akik Brányik felléptetését hivatalosan és meggondolatlanul elkövették.

A verebélyi járás józan gondolkozású választói reputációjának megóvása szempontjából szükségesnek tartottam ezeket kijelenteni.

Egy verebélyi választó.

Krónika.

Az iskola ügye.

Halló publikum! Aranyosmarót község képviselőtestülete két igen fontos kérdéssel foglalkozik több hetek óta. Az egyik a világítás ügye. A másik a középiskola ügye. Tehát rosszakaratu ráfogás az, mintha Aranyosmaróton komoly dolgokkal nem foglalkoznának. És ha valaki ezek közé tartozik, az elsősorban a „Barsi Hirlap”. Mert a „Barsi Hirlap” még azt is letagadja, amiről pedig mindenki tudja, hogy igaz. Mint pl. a mult számban tette, midőn oly botránnyosan merészkedett az iskola ügyével foglalkozni. Hát ime, mi magunk szidjuk le magunkat. Amennyire t. i. megérdemeljük. Jelenleg azért, hogy a mult számban csakugyan úgy adtuk elő a dolgot, mintha itt épen senki sem törődne a középiskola létesítésével. Holott, be kell szintén valanunk, hogy a hivatalos apparatus, értsd: képviselő testület, utóbbi időkben már nehányszor tárgyalta a dologban. De ennél több szidalmat azonban már lehetetlen magunkon száradni hagyni. — Nem tágitunk amellől, hogy az ügy fontosságához képest nem foglalkoznak elég komolyan vele. Mert ha foglalkoznának, teljes lehetetlenség, hogy dülőre, eredményre ne jutnának benne. — Avagy azt értik a komoly foglalkozás alatt, amit cselekesznek? Hogy t. i. minden héten tárgyalnak róla és azt határozzák, hogy még nem határoznak. Már bizony tisztelet, becsület a mások véleményének, de amondók vagyunk, hogy ebben egy szikrányi igazuk sincs. Egyáltalában nem is méltó a képviselő-testülethez, hogy annyira ingadozó, habozó magatartást tanúsít ebben a kérdésben. Ússe a kő a világítást egyelőre. Aki sokat markol, keveset fog. E két dolognak ugyan nem kellene soknak lenni egy ilyen közigazgatási központot képező hely markába, de úgy látszik, hogy mégis csak sok. Hát ha sok, ne markoljanak egyszerre ennyit. A szem csak akkor lát, ha az agy tudomást vesz róla. Természetes tehát, hogy az agynak adandó az elsőség. Annyival is inkább, mert ami legszükségesebb látni való van itt Aranyosmaróton, (pláne, ami az érdemeset illeti) meglátjuk azt nappal is. Legfeljebb otthon maradunk este egy ideig még. S végre is segíthetünk a bajon. Vesz mindegyikünk egy kézi-lámpát, ha este is akarja a szabad sétát élvezni. Egy ilyen lámpás nem kerül soha annyiba, mint akár egy fél gyermeknek is az idegenbe való iskoláztatása. Lámpásra csak telik mindegyikünknek, s bár csak iskoláztatásra is telnék. Huj, de mennyire örülnék mi annak. Már csak azért is, mert nem kellett volna most önmagunkat kiszidni, ami épenséggel nem valami kiváló élvezet. Denique, — visszatérve — a képviselő-testület dolgára, újlag hangoztatjuk, hogy a habozásnak, a tétovázásnak, az ide oda okoskodásnak, a különféle mesterséges csavarásoknak már legyen vége valahára. Utótt a 12-ik óra. Nincs mit várnunk, — nem szabad várnunk. Mert már megint fogadás kedvünkben vagyunk és merünk fogadni benne, hogy ha még 2 hónapig húzódnak vele, nem lesz ebből nem csak az idén, de még a jövő esztendőben sem

prédikációs halott. No de most elég legyen már belőle. Csak még egy közszájon forgó bonmot! Aranyosmarótra nem középiskola kell. Ovoda, hova felnőttek járnak a gondoskodás elemi technikáját tanulni. Rossz a vész, de nem ohne.

Színház.

Szardán este sikerült előadásban Rákosi és Guthi bohózata a „Képviselő ur” kerület színe. A szereplők mindegyike ambiciózus játékkal biztosította a darab sikerét.

Csütörtök és pénteken Martos és Huszka kitűnő daljátékát a „Gül babá”-t adták elő. Első sorban kell megemlékeznünk a végtelenül snájdig Gábor diákról, Halmai Miczikéről. Tüzes és magyaros tánczával csodálkozásba ejtett mindnyájunkat. Mint Gül Baba igen jó volt Kovács Andor, — ugyszintén jól felalálták magukat Szilágyi Erzsike és Korányi Jolán. Szilágyi Erzsike hangja hátróztottan javult, jóllehet a nagy s emellett elég rossz acusticájú színteremben teljesen érvényesülni nem tud. Külön említést érdemel még Fehér Vilmos szabatos játéka.

Szombaton este Fehér Vilmos és Bodochányi Henrik karmester jutalomjátékául a „Kornevillei harangok”-at néztük végig. Nem lehet magyarázatot adni annak a részvétlenségnek, amelylyel műpártoló közönségünk a társulatnak ezen derék és tehetséges tagjaival szemben viselkedett. Fehér Vilmos a mai estén tehetségének, művészi képességének a legjavát mutatta be. Ugyanezt mondhatjuk Bodochányi Henrikről is, akinek zenei és dirigáló erejét ugyszólván minden este érvényesülni látjuk. Az előadás a jobbak egyike volt.

Vasárnap délután „A peleskei nótárius”, este pedig egy népszínmű „Az ördög mátkája” került előadásra. Kiváltak sikerült alakításokkal Halmai Imre — mint Kovácsmester, — Halmainé — mint Veres Judith, — Kispálfy — mint Firtos Estván, és Szilágyi Erzsike — mint Boricza. Kispálfy jóízű humora sok derült percet keltett.

Hétfőn a „Hajduk hadnagyá”-t másodszer néztük végig. Elveztek Fehér Vilmos kellemes hangját, csodáltuk a fess cadetnek Halmai Miczikének katonásan sikkes mozdulatait és kellemes játékát. Megnyerő fellépésével és rokonszenves alakításával Szilágyi Erzsike is kitűnt.

Kedden Kispálfy jutalomjátékául a „Kikapós patikárius” adatott elő. Az elég szép számban egybegyűlt közönség sok derült percet élvezett a hirtelen váltakozó és számos esetben lehetetlennek tetsző helyzet alakulásában. Kispálfy, a patyikus, ugyancsak elemében volt. A szó szoros értelmében szalonkomikus, aki jóízű humorával a derűtséget állandóan fenn tudta tartani. Halmai Miczike, mint mindig, úgy ma is igen kedvesen játszott. Tarján nehéz szerepét sikerrel oldotta meg. Jó volt Korányi Jolánka is. Szépen halad, törekvése elismerést érdemel.

Ma csütörtökön bucsueloadás; a társulat legkedvencebb tagjának, Halmai Miczikének jutalomjátékául, műkedvelők közreműködésével Murai kitűnő vigjátéka a „Pezsgő” kerül előadásra.

Ugy hisszük, hogy a közönség Halmai Miczike jutalomjátékát tömeges megjelenésével fogja honorálni. — 0 —

Hírek.

Athelyezések. A kereskedelemügyi minster államépítészeti hivatalunk 7 év óta itt működő főnökét Moldoványi Béla kir. mérnököt, a közszolgálat érdekében, Liptószentmiklósról helyezte át és az ottani államépítészeti hivatal vezetésével bízta meg. Igaz sajnálattal veszünk tudomást az athelyezéséről, amelylyel vármegyénk ez ambiciózus adminisztrátorát veszítjük. Mol-

doványi Béla királyi mérnök itt működése alatt, úgy modorával, mint kiváló szakértelemmel párosult ernyedetlen szorgalma által a vármegye közönségének közbecsülését vívta ki s emellett vármegyei közéletünk igen agilis, minden szépért lelkesülő rokonszenves tagja volt. Azt beszélük, hogy távozása az elmúlt politikai rendszer által ideküldött megyefőnök hivatalos helyiségeinek ő általa történt berendezésével áll kapcsolatban, amire — tudunkkal — a letűnt kormány irásbeli rendelettel kényszerítette. Ha ez „ön dit” igaz, úgy távozása felett sajnálatunk azért nem kevésbé őszinte, mert Moldoványi Béla királyi mérnököt mindenki színrany hazafiságu, igaz magyar uriembernek ismeri, aki az abszolút megyefőnök installációján, — dacára annak, hogy felettes miniszteruma erre Budapestre történt felrendelése alkalmával kényszeríteni akarta — még sem jelent meg. Több ízben kifejezést adtunk már e lapok hasábjain, hogy nem vagyunk barátai a végletekig vitt boycottnak, mert sok mellékkörülmény nem ismerése által az, igen gyakran ártatlanokra is kiterjesztetik, sőt avval — uti figura docet — a vármegye még értékes elemeket is vág ki testéből! A távozó kir. mérnök helyét Bodor Károly kir. mérnök váltja fel. — Egy másik athelyezésről is meg kell emlékeznünk. Zseidlik Károlyt, a pénzügyigazgatóság aranyosmaróti kirendeltségéhez beosztott számvevőség főnökét is athelyezték. Derék, jellemes, törekvő és képzett hivatalnokot veszítünk benne is, akit különben már régebb idő óta ismer társadalmunk, mert már az egykori adófelügyelőségénél is hivatalnokoskodott.

Gyászír. Sulyos csapás érte Dr. Pollák József aranyosmaróti ügyvédet, édes atyja Pollák József hunyt el múlt hó 30-án Bogdánselepezőn 72 éves korában. Nyugodjék békében!

Választási utóhangok. Az ujbányai választókerületben véres választás folyt le. Múlt heti számunkban már megemlékeztünk arról, hogy a csendőrség fegyverét használta. A nagy kavargásban bennünket 5 halottról értesítettek. Szerencsére azonban ez a hír utólagosan nem igazolt egészen valósnak. Mert miként a már is megejtett vizsgáló birói szemle igazolja, csupán 1 halottja van a véres választásnak. Részünkről, mindég amellet voltunk, hogy ez idő szerint az ujbányai kerület nem alkalmas arra, hogy más pártbeli jelölt is felléphessen, s hogy más jelöltnek a győzelme teljesen remény nélküli. Örvendeni tudunk tehát annak, hogy a függetlenségi párt jelöltje Levatic Gusztáv még kellő időben visszalépett. Az új választás folyó hó 19-re van kitűzve. Választási elnöke Dombay Vilmos lesz és a szavazatszedő küldöttség második elnöke Raschmann Tamás. — Itt kell megemlékeznünk végül a körmöczbányai kerület eredményéről is, mely szerint ott a függetlenségi párt jelöltje Vizi Ferencz győzött.

Mikor lesz a sorozás? A május 19-re egybehívott országgyűlés munkarendjének legsürgősebb feladata kétségkívül az 1905. évi költségvetés és ujonczjutalék letárgyalása lesz. Május 19-től 25-ig tart a Ház megalakulása, a trónbeszéd, üzenetváltás és így a költségvetés és ujonczjutalék megszavazásának tárgyalására igen rövid idő áll a parlament rendelkezésére. Amíg a törvényeket a főrendiház is elfogadja és a korona szentesíti, ismét eltelik néhány nap, így tehát az ujonczozás és adószedés csak június hó első felében kezdődhetik meg.

Hivatalvizsgálat. Andrássy Sándor kir. tszéki elnök a napokban vizsgálta meg az aranyosmaróti kir. járásbiróság ügyforgalmát, amidőn is mindent a legnagyobb rendben talált.

Kereskedelmi és iparkamarai közgyűlés. A beszercebányai kereskedelmi és iparkamara múlt hó 21-én közgyűlést tartott, melyen a tulipánmozgalom támogatását határozták el.

Allandó műkedvelői kiállítás. Lapunkban hirt adtunk arról a mozgalomról, Dóczy könyvnyomda, Aranyosmarót.

amely az amatőrök állandó kiállításának létesítése céljából megindult. Mint értesülünk, a tervezett jótékonykezelt kiállítás iránt a műkedvelői körökben élénk érdeklődés mutatkozik. A szervező bizottság most küldi szét prospektusait és felhívja mindazokat, akik a kiállításon részt venni óhajtanak, hogy ebbeli szándékukat legkésőbb folyó évi május hó 15-ig az „Allandó Műkedvelői Kiállítás” szervező bizottságához (Budapest, Vas-utca 15.) jelentsék be. A kiállításon még a legszerényebb munkával is részt vehetnek mindazok, akik az olaj-, aquarell-, porcellán- és üvegfestészet, a kréta-, szén- és tusrajz, a szobrászat, a fa- és bársonyvetési, a fényképészeti munkák egyikével — nem hivatásszerűleg foglalkoznak.

Öngyilkosság. Konkoly Mátyás 25 éves földműves Pozbán múlt hó 24-én este 8 óra tájban az istállói gerendájára felakasztotta magát, mire rábukkantak, már meg volt halva. Végzetes tettének oka családi viszály volt.

Pályázat erdősítési jutalmakra. A m. kir. földművelésügyi minster az erdő-törvény (1879. XXXI. t.-cz.) 155. §-ában körülírt kopár, vízmosásos és futóhomok-területeken fogantatosított közgazdasági jelentőséggel bíró erdősítések megjutalmazására a folyó évben a következő jutalmakat tűzte ki az országos erdei alaptól: két, egyenként 1000 koronás nagy jutalmat; két, egyenként 800 koronás nagy jutalmat; két, egyenként 600 koronás nagy jutalmat; három, egyenként 500 koronás elsőrendű elismerő jutalmat; három, egyenként 400 koronás elsőrendű elismerő jutalmat; három egyenként 300 koronás másodikrendű elismerő jutalmat; és három, egyenként 200 koronás másodikrendű elismerő jutalmat. Ezen jutalmakért az érdekelte birtokosok (bérlok) azon erdősítésekkel versenyezhetnek, amelyek az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-ában körülírt kopár, vízmosásos vagy futóhomok-területeken állami pénzeségly igénybevétele nélkül a folyó évben tavasszal vagy ősszel fogantatosítottak.

Felvétel a tanítóképző intézetbe. A lévai m. kir. áll. tanítóképző intézetbe a jövő 1906/7 tanévre az I—IV. osztályba összesen 125 növendék vétetik fel. Ezek közül 19 teljes díjat fizető, 38 féldíjat fizető, 28 ingyenes bennlakó és 40 egyenként 120 k. évi ösztöndíjat élvező bejáró. Az I. osztályba felvehető növendékek száma 30. A kedvezmények oda ítélesénél az iskolai bizonyítvány az irányadó. Az I. osztályban a kedvezmények a középiskola vagy a polgári iskola IV. osztályát végzett kitűnő és jeles előmenetelű növendékeknek fognak adományoztatni. A pályázati kérvények folyó évi május hó 31-ig az intézeti igazgatósághoz nyújtandók be.

KOCSI. acetylen-lámpák!

Gózeke-, kocsirud-, spitzbogen-,
asztali-, udvari-, kerti-, utczai-
és istálló-

acetylen-lámpák.

BARDI JÓZSEF

BUDAPEST,

VI. kerület, Gyár-utca 10. szám alatt
(Andrássy-ut és Királyutca között.)

Árjegyzék ingyen. Törvényesen védve.

